

Εννέα μέρες από την Κοίμηση της Παναγίας (αρχιμ. Ιάκωβος Κανάκης, Πρωτοσύγκελλος Ι.Μ. Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως)

[/ Πεμπτούσια](#)

Είναι αστείρευτη η ενασχόληση με το πρόσωπο της Παναγίας. Οι Πατέρες της Εκκλησίας σε σχέση με το θέμα αυτό μας παραδώσει μια πληθώρα κειμένων τους, που προσεγγίζουν την Θεοτόκο βιωματικά και αποδίδουν με τον γραπτό τους λόγο, όσα έζησαν και φωτίστηκαν να γράψουν. Μερικοί εξ αυτών τολμούν να σημειώσουν σημαντικά στοιχεία περί του Μυστηρίου της Παναγίας και της προσφοράς της στο ανθρώπινο γένος. Όπως επίσης, τολμούν να καταγράψουν πτυχές περί του προσώπου της δίδοντάς μας θαυμαστή θεολογία και όχι τετριμμένη ηθικολογία.

Σπουδαίος μεταξύ των Πατέρων αυτών, είναι ο άγιος Νικόλαος ο Καβάσιλας από τον οποίο θα μεταφέρουμε ενδιαφέρουσες προσεγγίσεις και θέσεις. Ο Άγιος έζησε τον 14ο αιώνα και χρειάστηκε να λάβει θέση περί του ανθρωπισμού, έννοια που αναπτύσσεται στην εποχή του. Δεν υπάρχει, κατά τον ίδιο, πιο επιτυχημένο παράδειγμα ανθρωπισμού από την Παναγία. Μέσω αυτής, υποστηρίζει, ότι δεν είναι ο άνθρωπος ένα αυθύπαρκτο ον, δεν είναι το κέντρο του κόσμου. Έτσι, σημειώνει ότι η Παναγία είναι κατ' εικόνα θεού δημιουργημα, όπως όλοι οι άνθρωποι, αλλά προικισμένη και με το καθ' ομοίωση. Η Παναγία δηλαδή, με έναν μοναδικό τρόπο, έχοντας την ανθρώπινη φύση, την καταξιώνει, την στρέφει ακλινώς προς τον Χριστό. Έτσι, ο Χριστός γίνεται το κέντρο της ανθρώπινης ύπαρξης και μέσω Αυτού ο άνθρωπος γίνεται χαριτωμένος.

Ας δούμε μερικά άλλα στοιχεία περί της Θεοτόκου. Η σύγχρονη έρευνα έχει πλέον αποδείξει ότι σημαντικά χαρακτηριστικά των γονέων εμφανίζονται ως «κληρονομιά» στα παιδιά τους. Στην περίπτωση της Παναγίας, παρατηρείται ότι ως άνθρωπος κληρονόμησε από τους γονείς της την αγιότητα και την καθαρότητα, αφού πράγματι ο Ιωακείμ και η Άννα παρουσιάζονται από τα πιο εκλεκτά πρόσωπα των δικαίων της Βίβλου. Η ίδια τις κληρονομικές αυτές καταβολές τελειοποίησε και γι' αυτό έχει χαρακτηριστεί ως «ο πρώτος άνθρωπος της δημιουργίας».

Η Παναγία έκανε κάτι μοναδικό. Χρησιμοποίησε τα δώρα, τα οποία είχε δώσει ο Θεός στον άνθρωπο και έτσι νίκησε την αμαρτία. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε στο πρόσωπό της τον τέλειο άνθρωπο. Με την πτώση του ο άνθρωπος έχασε τον προσανατολισμό του και η δύναμη κατά της αμαρτίας που είχε λάβει έμεινε ανενέργητη. Κανένας δεν μπορούσε να προσφέρει την «επανεκκίνηση» που χρειαζόταν. Μόνο η Παναγία, αν και είχε και αυτή το προπατορικό αμάρτημα, με την αγάπη της στον Θεό, με την σταθερότητα της σκέψης της, με την σωφροσύνη και τις αρετές της νίκησε την αμαρτία. Νικά λοιπόν την αμαρτία, και για πρώτη φορά βλέπουμε πώς πραγματικά ήθελε ο Θεός τον άνθρωπο, όταν τον δημιούργησε. Είναι ο πρώτος και τέλειος άνθρωπος.

Μαζί όμως με την Παναγία, μέτοχοι της νίκης της γίνονται πολλοί άλλοι, όλοι οι άνθρωποι. «Καί ήρκεσε μιᾶς ψυχῆς ἄρετή πρὸς τὴν τῶν ἀπάντων τῶν ἔξ αἰῶνος ἀνθρώπων στήναι κακίαν». Έτσι, κατά την θεολογία μας, αφού όλοι βρισκόμαστε

σε οντολογική κοινωνία και ενότητα μεταξύ μας, η νίκη της Παναγίας έναντι της φθοράς ζωογονεί όλο το ανθρώπινο γένος. Η δική της καθαρότητα λειτουργεί ως μια προπαρασκευαστική θυσία πριν την σταυρική θυσία του Υιού της. Η απόλυτη καθαρότητά της, η μοναδική αρετή της, αφορά λοιπόν σε όλους τους ανθρώπους.

Σε αυτό το σημείο μπορεί να σημειωθεί η παρουσίαση της προσφοράς της με την εικόνα της Κιβωτού. Η Κιβωτός διέσωσε το ανθρώπινο γένος, αλλά και η Κιβωτός Παναγία ή η Κιβωτός Εκκλησία (Εκκλησία και Παναγία παραλληλίζονται) διασώζουν τον άνθρωπο μέχρι και σήμερα. Επιπροσθέτως, η Παναγία έγινε η ίδια ναός άγιος αφού μέσα της σκήνωσε ο Λόγος του Θεού, ότι ακριβώς γίνεται με την Εκκλησία, στην οποία ο Χριστός βρίσκεται και σωματικά παρών και δια της θείας ευχαριστίας προσφέρεται στον άνθρωπο. Σημειώνουμε ότι η Παναγία δεν αγιάσθηκε από τον χώρο που έζησε από την παιδική της ηλικία, αλλά αγίασε τον χώρο με την καθαρότητα και αγνότητά της. Στα άγια των αγίων που ζούσε, υπήρχαν οι πλάκες της διαθήκης, το μάννα κ.τ.λ. Όλα αυτά όμως ήταν σύμβολα, που θα οδηγούσαν στην ίδια, και προεικόνιζαν την δική της παρουσία.

Αφού η Παναγία είναι ένα ακόμα Μυστήριο της Πίστης, οι Πατέρες χρησιμοποιούν εικόνες για να το περιγράψουν. Είναι, λοιπόν, η Παναγία το φως του ηλίου, το οποίο διαχέεται στην ατμόσφαιρα και έτσι γίνονται ορατά όλα τα ωραία του κόσμου. Αναδεικνύεται η ομορφιά και η λαμπρότητα των πραγμάτων από την δική της παρουσία. Πιο απλά, αυτή φωτίζει και ομορφαίνει τον κόσμο. Άλλωστε, κατά τον Ιερό Καβάσιλα, σ' αυτήν αφορά το κείμενο της Γενέσεως ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο «καλά λίαν».

Ο Ιερός Καβάσιλας μας πληροφορεί και για το σημαντικό θέμα της Μετάστασης της Παναγίας. Αναφέρει ότι το γεγονός της Μετάστασης αφορά όχι μόνο στην ομολογουμένη αγιότητα του βίου της, αλλά και στην οντολογική σχέση της με τον Χριστό ως μητέρα Του. Ήταν τόσο στενός ο σύνδεσμός της με τον Χριστό, που μετείχε απόλυτα στην ζωή Του. Έτσι, η ίδια με την Κοίμησή της κηδεύεται μεν, αλλά δεν εξουσιάζεται από τον θάνατο. Όπως συνέβη με τον Χριστό, μετά από τις τρεις ημέρες το σώμα της μεταβαίνει στον ουρανό, δίδοντας μας μια εικόνα για την εσχατολογική κατάσταση των σωμάτων κατά την κοινή ανάσταση.

Είναι πολύ σημαντικό να ειπωθεί ότι για τον Θεό, η Παναγία υπήρξε συνεργάτης στο σωτηριολογικό Του έργο. Δεν απετέλεσε το εργαλείο ενός τεχνίτη για να κάνει το έργο του, αλλά τον μοναδικό συνεργό στο υψηλότατο έργο της σωτηρίας των ανθρώπων. Ο Θεός συνεργάστηκε με την Παναγία για την αναδημιουργία του κόσμου. Και αυτό είναι ένα ύψιστο γεγονός για την ανθρωπότητα. Είναι αυτό που άλλαξε την πορεία του κόσμου.

Η Παναγία από την ύπαρξή της μέχρι και σήμερα έχει ρόλο μεσιτικό αφού συνεχώς δέεται και οδηγεί τους ανθρώπους στον Υιό της. Είναι νυμφαγωγός! Είναι γνωστό στην θεολογία μας ότι η ίδια δεν σώζει, αλλά και χωρίς αυτήν κανείς δεν σώζεται.

Τα όσα με συντομία ειπώθηκαν είναι σημαντικά διότι δεν αποτελούν έναν φιλοσοφικό στοχασμό, αλλά καρπό της βιωματικής θεολογίας των Πατέρων της Εκκλησίας και πιο συγκεκριμένα του αγίου Νικολάου του Καβάσιλα. Τα κείμενα του ιερού Πατρός δίνουν λύσεις σε πολλά ακανθώδη θέματα και μας καλούν να τα μελετήσουμε επισταμένως. Στις ομιλίες του ανακαλύπτουμε το βάθος της θεοτοκοφιλίας του.